

**VZÁJEMNÉ
EKONOMICKÉ VZTAHY
ZEMÍ**

VZÁJEMNÉ EKONOMICKÉ VZTAHY ZEMÍ

○ V rámci těchto vztahů se budeme zabývat

- Mezinárodním obchodem
- Otevřeností ekonomik
- Mezinárodním pohybem kapitálu
- Stupni integrace
- Kurzovou politikou centrální banky
- Platební bilancí

MEZINÁRODNÍ OBCHOD

- Proces typický pro lidstvo od jeho samotného počátku
- Mezi hlavní důvody mezinárodního obchodu patří:
 - Rozdíly ve vybavenosti jednotlivých zemí výrobními faktory (práce, přírodní zdroje, kapitál, technologie)
 - Klimatické podmínky – faktor klíčový hlavně pro zemědělství
- Výše uvedené důvody lze dále ještě dělit, u jednotlivých výrobních faktorů např. rozlišujeme jejich množství, kvalitu, nákladovost
- Na základě vybavenosti a klimatických podmínek, které spolu souvisí se jednotlivé země specializují na výrobu různých komodit

MEZINÁRODNÍ OBCHOD

- Uvedeme si dvě základní teorie, které se snažily vysvětlit příčiny a důsledky mezinárodní obchodu, obě pocházejí z období klasické ekonomie

1. Teorie absolutních výhod

- Autorem je A. Smith
- Země se bude specializovat na výrobu a vývoz takové komodity, u které má ve srovnání s ostatními zeměmi nejnižší náklady. Statky, u kterých tuto výhodu nemá, by měla dovážet ze zahraničí.

2. Teorie komparativních výhod

- Autorem D. Ricardo
 - Pokud země nemá žádnou absolutní výhodu, bude se specializovat na výrobu takového statku, které může vyrábět s relativně nižšími náklady (kde je relativně efektivnější než jiné země), a naopak dováží ty statky, které vyrábí s relativně vyššími náklady (kde je relativně méně efektivní než jiné země).
-

FAKTORY SPECIALIZACE NÁRODNÍCH EKONOMIK

- Rozdíly v absolutních nákladech na práci, které jsou obsaženy v teorii absolutních výhod
- Rozdíly v relativních nákladech na práci, které jsou obsaženy v teorii komparativních výhod
- Rozdíly ve vybavenosti zemí jednotlivými VF
- Rozdíly technologické
- Rozdíly v technické vyspělosti výrobku
- Rozdíly v úrovni lidského kapitálu, které plynou z komparativních výhod při zapojení do mezinárodní dělby práce
- Geografické faktory

FAKTORY ÚTLUMU MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

- Protekcionistická opatření
- Dopravní náklady
- Deformace cen v podobě např. dotací výrobcům
- Nepříznivá politická situace v zemi (embarga)

OTEVŘENOST EKONOMIKY

- Vyjadřuje míru zapojení země do mezinárodního obchodu, mezinárodních ekonomických vztahů
- Obecně lze říci, že velké země jsou soběstačné, a proto mají menší potřebu zapojení, zatímco menší ekonomiky mají na zapojení zájem
- Intenzitu zapojení do mezinárodního obchodu vyjadřuje „**míra otevřenosti ekonomiky**“, která je nejčastěji vyjádřena jako podíl exportu (vývozu) na HDP nebo jako podíl součtu exportu a importu na HDP.

MEZINÁRODNÍ POHYB KAPITÁLU

- Představuje změnu pohledávek a závazků dané ekonomiky a jejich residentů vůči zahraničí
 - Jedná se o pohyb peněžních fondů nebo cenných papírů, o poskytování nebo splácení půjček, úvěrů mezi subjekty z různých ekonomik
 - Hlavními důvody mezinárodního pohybu kapitálu jsou:
 - Platby za dodávky v rámci mezinárodního obchodu
 - Platby za služby výrobních faktorů (úroky, dividendy)
 - Držení fin. aktiv jako jedné formy bohatství a snaha o jejich zhodnocení buď formou cenných papírů a půjček nebo formou zakládání podniků nebo jejich koupě v zahraničí
-

MOTIVY MEZINÁRODNÍHO POHYBU KAPITÁLU VE SMYSLU INVESTICE ZA ÚČELEM ZHODNOCENÍ

- Dosahování vyšších zisků
- Preferenční postavení rozvojových států
- Zvětšování možností odbytu produkce
- Překonávání překážek MO v podobě protekcionistických opatření
- Výhodnější podmínky k podnikání v zahraničí
(*daňové zvýhodnění, investiční pobídky, dotace na vytvoření pracovního místa, apod.)*)

ČLENĚNÍ KAPITÁLU

- Podle formy
 - *Přímé zahraniční investice*
 - *Portfoliové investice*
 - *Ostatní investice*
 - *rezervy*
- Podle zúčastněných subjektů (*CB, vlády, komerční subjekty*)
- Podle vlastnictví (*soukromý, veřejný, kapitál mezinárodních organizací*)
- Podle charakteru umístění (*zápůjční, podnikatelský*)
- Podle času (*krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý*)
 - *Úrokový diferenciál*
 - *Stupeň likvidity*
 - *Riziko s aktivem spojené*

VNĚJŠÍ OBCHODNÍ POLITIKA

- Jejím cílem je správně regulovat toky zboží do země (import) a ze země (export)
- Jak velká míra zásahů je přípustná?
 - protekcionismus
 - Volný obchod
- Nástroje VOP
 - **Smluvní nástroje** (smlouvy, dohody)
 - **Autonomní nástroje**
 - ✓ Cla
 - ✓ Kvóty
 - ✓ Ostatní mimocelní bariéry (dovozní depozita, hygienické a technické normy)
 - ✓ Antidumpingová opatření
 - ✓ Proexportní politika

DŮVODY LIBERALIZACE SVĚTOVÉ EKONOMIKY

- Přílišný protekcionismus je příliš náklady pro všechny aktéry MO:
 - Vyšší náklady domácích výrobců
 - Zavádění cel vede k odvetným clům (USA x Čína)
 - Účinek cel je pouze krátkodobý a z dlouhodobého hlediska může mít negativní dopad na konkurenceschopnost domácích výrobců
- Od poloviny 50. let 20. stol. Začínají v jednotlivých regionech světa vznikat regionální integrační seskupení, kdy jejich cílem je odstranění překážek MO
- Ekonomická integrace může mít několik stupňů (fází)

STUPNĚ EKONOMICKÉ INTEGRACE

- Pásmo volného obchodu
- Celní unie
- Společný trh
- Primární hospodářská unie
- Rozvinutá hospodářská unie
- Formativní hospodářská a měnová unie
- Hospodářská a měnová unie
- Politická unie

KURZOVÁ POLITIKA CENTRÁLNÍ BANKY

- V rámci mezinárodního obchodu je třeba disponovat také zahraniční měnou, kterou budeme platit našim obchodním partnerům
- K vyjádření poměru mezi domácí a zahraniční měnou slouží měnová kurz
- Měnový kurz představuje směnný poměr dvou měn, kdy cena jedné měny je vyjádřena v jiné měně
 - Může být stabilní nebo kolísat (fluktuovat), což může významně ovlivnit vývoj domácí ekonomiky
 - Velký vliv na měnový kurz má právě centrální banka a způsob jejího zapojení do regulace měnového kurzu

MĚNOVÝ KURZ

- Vzniká na devizovém trhu, je tedy výsledkem střetu nabídky a poptávky po dané měně
- Rozlišujeme:
 - **Nominální měnový kurz**
 - ✓ Prosté vyjádření ceny jedné měny v jednotkách cizí měny
 - ✓ Můžeme ho vyjádřit:
 - ❖ Přímým kótováním (25 CZK/1 EUR)
 - ❖ Nepřímým kótováním 1 EUR/0,04 CZK)
 - ❖ Většinou se používá přímý zápis
 - **Reálný měnový kurz**
 - ✓ Poměr, v jakém se směňují statky jedné země za statky druhé země
 - ✓ Udává kupní sílu dané měny, protože zohledňuje cenovou hladinu v domácí a zahraniční ekonomice
- V praxi se většinou pracuje s nominálním měnovým kurzem.

MĚNOVÝ KURZ A ZÁSAHY MĚNOVÉ AUTORITY

- Ve většině zemí je měnovou autoritou centrální banka
- Podle míry jejího zásahu (intervence) do vývoje měnového kurzu rozlišujeme tyto režimy měnových kurzů:
 - **Režim plovoucího kurzu (floating)**
 - ✓ Centrální banka nezasahuje do procesu utváření měnového kurzu a tento vzniká střetem nabídky a poptávky po měně na devizovém trhu
 - ❖ *Čistý floating*
 - ❖ *Řízený floating*
 - ✓ Pak hovoříme o tzv. apreciaci (zhodnocení) nebo depreciaci (znehodnocení) měnového kurzu
 - **Režim pevného kurzu**
 - ✓ Hodnota nominálního kurzu není dána trhem, ale je stanovena centrální bankou (měnová parita), která se oficiálně zavazuje stanovený kurz dodržet, k čemuž využívá devizové intervence
 - ✓ Zde rozlišujeme revalvaci (zhodnocení) a devalvaci (znehodnocení) měnového kurzu

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝVOJ MĚNOVÉHO KURZU (PARITY)

○ *Úrokový diferenciál*

- Rozdíl mezi domácí a zahraniční úrokovou sazbou

○ *Inflační diferenciál*

- Rozdíl v míře inflace v domácí a zahraniční ekonomice

○ *Ekonomický růst dané země*

○ *Stabilita politického prostředí*

PLATEBNÍ BILANCE

- Statistický účetní záznam sestavený na principu podvojného účetnictví, který sumarizuje veškeré ekonomické transakce mezi subjekty domácí země a zahraničím za určité časové období
- Celkově musí být vyrovnaná, ale jednotlivé účty mohou být v nerovnováze
- Můžeme ji členit
 - vertikálně (kreditní a debetní položky)
 - horizontálně (jednotlivé účty)

STRUKTURA PLATEBNÍ BILANCE

○ Běžný účet

- Obchodní bilance
- Bilance služeb
- Bilance výnosů
- Běžné převody

○ Kapitálový účet

○ Finanční účet

- Přímé investice
- Portfoliové investice
- Finanční deriváty
- Ostatní investice

○ Chyby, kurzové rozdíly

○ Devizové rezervy

Děkuji za pozornost a
přeji hezký den

